

KARACAOĞLAN'IN HAYATI ETRAFINDA TEŞEKKÜL EDEN YENİ BİR HALK HİKÂYESİ

Doç.Dr. Esmâ ŞİMŞEK*

Âşık edebiyatının önemli simalarından olan Karacaoğlan, özellikle Güney Anadolu insanların gönlünde taht kurmuş güzîde isimlerden birisidir. Çukurova yöresinde, 17. yüzyıldan itibaren yetişen âşıklar arasında, onun tesiri altında kalmayan âşık yok gibidir. Günümüz âşıklarından bile çoğu, usta olarak Karacaoğlan'ı tanır, ustamalı olarak mutlaka onun şiirlerinden okurlar. Son dönemlere gelinceye kadar, Çukurova insanının imdadına, iyi gününde de, kötü gününde de Karacaoğlan'ın yetişmesi, Karacaoğlan türkülerinin söylenmesi, onun ne kadar sevildiğinin bir işaretidir.

Bu kadar sevilen ve şöhreti Türkiye sınırlarını aşmış, Balkanlar'dan Azerbaycan'a, Gagağuzistan'a, Türkmenistan'a! kadar u/anın Karacaoğlan'ın hayatı ise hâlâ bilinmezliklerle doludur. Hakkında bugüne kadar sayısız araştırma ve incelemeler, geleneksel toplantılar yapılmış, fakat onunla ilgili bir takım problemler hâlâ gün ışığına çıkarılamamıştır. Karacaoğlan da tıpkı Nasrettin Hoca gibi, Yunus Emre gibi doğum ve ölüm yerleri değişik bölgelere isnâd edilen, paylaşılmayan bir insan olarak kalmaya devam etmektedir.

O, bazılarının nazarında -şiirlerinden hareketle- her gördüğü güzele meftun olan bir âşık olarak değerlendirilirken, bazıları tarafından da

* F.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazığ

İ Fikret Türkmen, "Türkmenistan ve Anadolu Arasında İki Destan" **Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, V, İzmir 1989, 1-9

Tahir Kutsi Makal, "Karacaoğlan Türkmenistan'da", **İçel Kültürü**, 10 (54), Kasım 1997, 30-31

efsanevî bir kişilik kazandırılarak, "veli" tipinde bir insan olarak kabul edilmiş, mezarı ziyaret edilmiş, buradan alınan toprağın çeşitli hastalıklara iyi geleceğine inanılmıştır².

Biz de, bu tebliğimizde, onu farklı bir yönü ile, hakkında anlatılan bir halk hikâyesi ile değerlendireceğiz. Bilindiği gibi, Karacaoğlan ve şiirlerini konu alan çok sayıda hikâye tespit edilmiş olup, bu konu üzerinde Ali Berat ALPTEKİN³ ve Nebi ÖZDEMİR⁴ tarafından da birer tebliğ sunulmuştur. ALPTEKİN, adı geçen tebliğinde, Karacaoğlan'ın hayatını konu alan dört büyük varyant ile yedi küçük varyanttan bahsetmiş; ÖZDEMİR ise, Karacaoğlan'ın hayatı etrafında teşekkül eden; "Karacaoğlan ile Benli Kız", "Karacaoğlan ile Yayla Güzeli" ve "Karacaoğlan ile Karakız" adlı üç hikâyeyi epizotlarına göre incelemiştir.

Aslında bu hikâyeleri, yapı ve muhteva bakımından ele aldığımızda, birbirinden farklı özellikler gösterdiğini söyleyebiliriz:

Karacaoğlan ile İsmikan Sultan: Yapı olarak, bir âşîğın hayatı etrafında teşekkül etmiş bir hikâye özelliği gösterir. Fakat, muhteva olarak hikâyeden ziyade masala benzemektedir. Özellikle giriş kısmı, "Üç Turunçlar" masalının aynısıdır⁵.

Kul (Hal /Han /Nar) Mahmut: Daha çok Çukurova ve Azerbaycan yörelerinde anlatılan bu hikâyede Karacaoğlan'a yer verilmiştir, fakat onun hayatı etrafında teşekkül etmemiştir. Karacaoğlan, hikâyenin sadece muayyen bir bölümünde, "yardımcı ihtiyar" rolüyle ortaya çıkar ve ölmüş olan üç kahramanı sazı ve sözüyle dirilterek keramet gösterir. Hikâyenin diğer bölümlerinde Karacaoğlan'a rastlanmaz⁶.

²DoğınKa^"Karacaoğlan'ın ESanevî Kişiliği",İçel KüMürü, 10 (54), Kasım 1997, 7-13

³Ali Berat Alptekin, "Karacaoğlan'ın Hayatı Etrafında Teşekkül Eden Halk Hikâyeleri", **III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, C. II, Halk Edebiyatı**, Ankara 1986, 33-44

⁴Nebi Özdemir, "XVII. Yüzyıl Çukuro' ili Karacaoğlan Adına Tasnif Edilen Halk Hikâyelerinin Değerlendirilmesi", **II. U¹ siararası Karacaoğlan - Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu (20-24 Kasım 19) / Bildiriler**, Adana 1993, 161-166

⁵Alptekin, a.g.t.

⁶Ali Berat Alptekin, "Azerbaycan I K Hikâyesi: 1, Kul Mahmut", **Türk Dünyası Araştırmaları**, (39), Aralık 1985, 53-?

Doğan Kaya, **Mahmut ile Nigâr .ikâyesi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma**, Ankara 1993

"Karacaoğlan ile Benli Kız", "Karacaoğlan ile Yayla Güzeli", "Karacaoğlan ile Karaca Kız", "Karacaoğlan ile Elif Gelin", "Karacaoğlan'm Aşk Maceraları", vs. gibi matbu hikâyeler ise, bir anlatıcı veya âşık tarafından tasnif edilmiş olmayıp, çeşitli yazarların kendi üsluplarıyla kaleme almış oldukları ve daha çok şiirlerden hareketle meydana getirilmiş hikâyelerdir⁷.

Ayrıca, bunların dışında, kısa "hikâyeli türkü" adı verilen ve daha çok bir veya birkaç türkü etrafında teşekkül eden metinler vardır. Bu hikâyeler daha çok, şiirin konusundan hareketle, anlatıcı tarafından tasnif edilmiştir. Nitekim, 1992 yılında, Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Bekereci Köyünde ikâmet eden Yusuf Sıra'dan derlediğimiz, "**Karacaoğlan Hikâyesi**", âşığımızın bir kız ile atışmasını ve "yaşnâme" türündeki bir şiirini konu alan iki şiiri etrafında teşekkül etmiştir. Hatta, "yaşnâme"nin ne olduğunu bilmeyen anlatıcı; 10 yaşından 30 yaşına kadar ki dönemi anlatan şiir için; Karacaoğlan'm, yaşları 10 ile 30 yaş arasında bir grup kızını görünce, bunların özelliklerini tek tek anlatan bir şiir okuduğunu ifade ederek, şiirdeki her bir dördlüğün başka bir kız için söylendiğini zannetmiştir: "*.... O bir tarafta bir gülme sesi duydu. Döndü ki, orada bir toplum kız eğleniyorlar. On yaşından otuz yaşına kadar var... İşte bak, kızların, aşağıdan yukarisına kadar bir şey söyleyeceğim, ona göre siz de düşünün "* dedi⁸.

Hikâyenin devamında ise Karacaoğlan ile bir kızın karşılıklı atışma şeklinde söylediği ve:

Küstürdüm güzeli söyledemiyom Söyle
güzellerin şahıysan da efendim Nereye
gider de konup göçer eliniz Söyle
güzellerin piriysen de efendim,

diye başlayan şiiri konu alır. Karacaoğlan, kaya başında yün eğiren kızını görünce beğenir ve bu kızın kendisine cevap vermemesi üzerine; "*Tamam, bu ciddiye benziyor, şuna bir türkü söyleyeyim. Hakikat böyle mert olarak*

⁷Muharrem Zeki Korgunal, **Büyük Halk Şairi Karacaoğlan'm Aşk Maceraları**, İstanbul 1977

⁸Hikâye, 1992 yılında, Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Bekereci Köyünde ikâmet etmekte olan Yusuf SIRA'dan derlenmiştir. 1944 doğumlu (nüfus kayıtlarında 1949) olan Yusuf Sıra, ilkokul mezunu ve çiftçidir. Hikâyeyi babasından öğrenmiştir.

*davranırsa, bu kızı alırım, bununla bir yuva kur arık,*¹¹ der. Fakat, kız, Karacaoğlan'a müspet cevap verince bu fikrinden vazgeçer ve:

Neymiş Karacaoğlan neymiş Gönül
yücelendi de karlı dağımış Ben seni
sınadım da sonun yoğumuş Almam
şundan kerli hüriyisen de, der.

Bu şiir üzerine, kız kendisini kayalardan aşağıya atar, Karacaoğlan kaçmak isterken "Aydınlılar" (Yörükler) tarafından yakalanıp iyice dövülür.

Gaziantep'ten derlenen bir kısa hikâyede ise, Karacaoğlan Hacce'ye âşık olur, ardından da Cennet'i sever. Bunun peşinden giderken birbirine âşık olan iki genci, (Yakup ile Turna'yı) birbirine kavuşturur. Fakat, bunların sarıldığını bir kadın görünce, her ikisi de taşa dönüşürler⁹.

Bu şekilde, Karacaoğlan'ın şiirleri etrafında çok sayıda hikâye teşekkül etmiştir.

Bizim, burada tanıtmaya çalışacağımız hikâye ise, konu ve yapı bakımından tam bir halk hikâyesi özelliği göstermekte olup -ancak manzum kısımları unutulmuştur- 1997 yılında, şu anda yüksek lisans öğrencimiz olan Kürşad BİLGE tarafından, İçel'in Tarsus ilçesinde ikâmet etmekte olan Necla SAYDANOĞLU'ndan¹⁰ derlenmiştir¹¹.

Hikâyenin giriş kısmı, "Karacaoğlan ile Benli Kız" hikâyesi ile benzerlik göstermektedir. Fakat, sonuç kısmı farklıdır. Sözlü kaynaklardan tespit edilen halk edebiyatı mahsullerinin gün geçtikçe unutulduğu ve azaldığı bir dönemde, bu metin de epeyce kısalmış, adetâ hikâyenin özeti durumuna gelmiştir. Bu arada, hikâyede yer alan şiirler de unutulmuş olup, geriye sadece nesir kısmı kalmıştır. Hikâyenin konusu kısaca şöyledir:

"Çukurova Bölgesi'nde yaşayan Kara Ali adlı bir Türkmen Beyi, av esnasında ak sakallı bir ihtiyar ile karşılaşır. İhtiyar, Kara Ali'ye, evlenmesini, evlendiği gece abdest alıp iki rekat namaz kılsa bir oğlunun olacağını söyler. Kara Ali, söylenenleri yapar ve Hasan adında bir oğlu

⁹Kürşat Mehmet Korkmaz, **Barak Yöresinde Hikâyeli Türkü Geleneği Üzerine Bir İnceleme**, Ankara 1995, 136-140, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

¹⁰İçel'in Tarsus ilçesinde ikâmet etmekte olan Necla Saydanoğlu, lise mezunu olup, 55 yaşında ve ev hanımıdır.

¹¹Kürşad Bilge, **Çukurova Bölgesinden Derlenen Folklor ve Halk Edebiyatı Örnekleri**, Elazığ 1998, 86-88, (F.Ü. Fen-Ed. Fak. Lisans Tezi)

dünyaya gelir. Hasan, esmer olduğu için, ailede "Karaoğlan" diye sevilir. Bu, sekiz yaşında saz çalmaya başlayınca, babası yörenin ünlü âşıklarından saz dersi aldirtir.

Bir gün, bir derenin başında uykuya dalan Hasan, uyandığında saz eşliğinde şiir söylemeye başlar (bade içer). Kendi durumuna şaşırın Hasan, başından geçenleri babasına anlatarak, rüyasında ak sakallı bir ihtiyarın, kendisini dere kenarına götürdüğünü, orada suya baktırdığını ve suda güzel bir kızın hayâlini gördüğünü söyler. Hasan, daha sonra bu sudan içince, kendisinde bir değişiklik hissetmiştir.

Kara Ali, oğlunun "Hak âşığı" olduğunu anlar. O günden sonra Hasan'a, "Karacaoğlan" denmeye başlanır. Karacaoğlan, uzun süre, Çukurova yöresinde, rüyasında gördüğü kızını arar, fakat bulamaz. Artık iyice yaşlanan âşığımız, aradığı kızını bulamayınca hacca gitmeye karar verir ve bu düşünceyle "Ashab-ı Kehf'e girer. (Rivayete göre, bu mağaradan Kabe'ye giden gizli bir yol vardır.) Ancak, Karacaoğlan bir daha bu mağaradan çıkmaz... Kimilerine göre, hacca gidip, orada ölmüştür; kimilerine göre de kırklara karışmıştır."

Dikkat edilirse, hikâyenin başlangıcı; "Kahramanın Ailesi" epizotundan "Kahramanın Eğitimi" epizotuna . kadar olan kısım, "Karacaoğlan ile Benli Kız" hikâyesine çok benzemektedir. Ama, yine de ufak tefek farklılıklar gözden kaçmamaktadır. Meselâ, üzerinde durduğumuz hikâyede, bir Türkmen Beyi olan ve Çukurova'da yaşayan Karacaoğlan'm babası Kara Ali'nin ava çıkması, avda evlenip evlenmemeyi düşünürken ak sakallı bir ihtiyarla karşılaşması ile konuya giriş yapılır. "Benli Kız" hikâyesinde ise, Karacaoğlan'm ailesi Diyarbakır'dadır. Önce Türkistan'ın Bayat boyundan Diyarbakır'a gelen Karacaoğlan'in dedesinden bahsedilir. Mehmet Arslan'ın, İsmail ve Kara Ali adında iki oğlu vardır. İsmail evlendikten sonra, Kara Ali de nişanlanır. Fakat o, nişanlısıyla evlenip evlenmeme hususunda tereddütlüdür. İşte, bu sırada ava çıkar ve orada ihtiyar ile karşılaşır. Her iki hikâyede de Kara Ali, ihtiyara neslinin devanı etmesi için, bir erkek çocuk istediğini ifade eder. İhtiyar da, evlendiği gece abdest alıp, iki rekat namaz kılarak dua ederse, bir oğlunun olacağını söyler.

Bu bölümün, genel olarak bilinen halk hikâyelerinden ayrılan bir tarafı vardır. O da, hikâyeye adını veren kahramanın babasının henüz evlenmemiş olmasıdır. Halbuki, Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Arzu ile Kamber, vs. gibi halk hikâyelerinde kahramanın babası evli olarak karşımıza çıkar. Maddî ve sosyal yönden iyi bir yere sahip olan babanın büyük bir sıkıntısı vardır... Çocuksuzluk... Baba, bu derdine çare aramak için gurbete çıkar. Yolda, derviş veya Hz. Hızır'ın verdiği elma neticesinde çocuk sahibi olur.

Bu hikâyede, baba henüz evlenmeden; evlenirse mutlu bir yuva kurup kuramayacağını, neslini devam ettirecek bir oğlunun olup olmayacağını düşünerek, sıkıntılı bir şekilde ava çıkar. Ak sakallı ihtiyar ise, elma yerine, abdest alıp namaz kılarak dua etmesini tembihler. İslâmî unsurun hakim olduğu bu bölümde, Dede Korkut Hikâyeleri ile de bir benzerliğin olduğu dikkat çekmektedir. Zira, bu hikâyenin devamında Kara Ali, kırk gün kırk gece düğün yapıp, "açları doyurup, çıplakları giydirerek" Allah'a dua eder. Bir yıl sonra bir oğlu olur. "Dirse Han Oğlu Boğaç Han Hikâyesi"nde de Dirse Han, hanımının fikriyle, aç görse doyurur, yalın görse donatır, borçluyu borcundan kurtarır, depe gibi et yığar, göl gibi kırmızı sağdırır, el götürüp hacet dilerler ve bir ağzı duâlının alkışıyla oğlu olur¹².

Kara Ali'nin oğlu olunca da yine, açlar doyurulur, çıplaklar giydirilir, kavuşamayanlar evlendirilir. Burada, bir eğlence merasimine bağlı olarak, açlar doyurulup çıplaklar giydirilirken, diğer taraftan "kavuşamayanlar da evlendiriliyor". Başka hikâyelerde göremediğimiz bu hususa, daha çok çeşitli destan ve Dede Korkut Hikâyelerinde de rastlanmaktadır. Nitekim, "Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek" boyunda, Beyrek kendi düğününü yaparken, Kâfir elinde tutsak olan otuzdokuz yiğidini de kurtararak, onlara da birer kız bulup evlendirir¹³.

Dikkat edilirse, Dede Korkut Hikâyeleri ile bu metin arasında, hem çocuk sahibi olabilmek için dua ederek Allah'a sığınma konusunda, hem de kavuşamayanların evlendirilmesi hususunda büyük benzerlikler vardır.

Çocuk doğduktan sonra, bütün hikâyelerde olduğu gibi, bu hikâyede de; "**Çocuğa Ad Verme**" epizodu yer alır. Kahramana, "Hasan" adı verilir. Ancak, niçin "Hasan" adının verildiği açıklanmaz. Sadece, Hasan esmer bir çocuk olduğu için, büyükanne ve büyükbabası tarafından "Kara oğlum" diye sevilir ve bundan sonra adı "Karaoğlan" kalır. "Karacaoğlan ile Benli Kız" hikâyesinde ise kahramana "Hasan" adının verilmesi, dede Arslan Beyin sevip saydığı Akkoyunlular reisi Uzun Hasan Bey'e isnad edilir.

Hikâyede, "**Kahramanın Eğitimi**", onun âşıklık kabiliyeti üzerine olup, sekiz yaşında saz çalmaya başlayınca, babası, yörenin ünlü âşıklarından saz dersi aldirtir. Bu şekliyle de hikâye, diğer halk hikâyelerinden farklılık gösterir. Zira, birçok hikâyede kahraman, çeşitli hocalardan ders alarak veya okula giderek olağanüstü bir şekilde öğrenim görür. Bu eğitim içerisinde çeşitli ilim dalları yer aldığı gibi, avcılık, ata binme, kılıç kuşanma, vs. de vardır. Burada ise, sadece saz dersi

¹²Muharrem Ergin, **Dede Korkut Kitabı-I /Giriş-Metin-Faksimile**, Ankara 1989,

verilmektedir. "Karacaoğlan ile Benli Kız Hikâyesi"nde de bu epizot farklıdır. Karacaoğlan, hem saz dersi alır, hem de amcasının kızı Zeynep ile birlikte okula giderler. Yani, kahramanlar, belirli bir süre okula giderek eğitim görürler.

(Hikâyenin bundan sonraki kısmı, 'Karacaoğlan ile Benli Kız Hikâyesi'nden tamamıyla farklıdır.)

"Kahramanın Âşık Olması" epizodu, birçok hikâyede oluşu gibi, **"bade içme"** motifi ile gerçekleşir. Ancak, buradaki bade içme, geleneksel bade içme şeklinden oldukça farklıdır: Bir dere kenarında uykuya dalan Hasan'ı, rüyasında ak sakallı ihtiyar, bir su başına götürerek, suyun üzerine baktırır. Hasan suda, altın gibi saçları, gül gibi yanakları, inci gibi dişleri olan bir güzeli görür. Daha sonra ihtiyar, buna o sudan içirir. Hasan, suyu içince, kendisinde bir takım değişiklikler hissederek şiir söylemeye başlar. Bu hadiseyi, âşıklık geleneğindeki bade içme şekliyle karşılaştırdığımızda, "su üzerinde sevgilinin hayâlini görme" yönüyle farklıdır. Çünkü, sevgilinin hayâli daha çok, badeyi sunan pirin avucunun içerisinden veya koltuğunun altından gösterilir. Sunulan bade ise; "Allah, Üçler-Yediler-Kırklar ve bir güzelin aşkına" olmak üzere üç kerede verilir. Burada ise su, bir defa içilir ve ardından âşık olup şiir söylemeye başlanır. Bu durum, birçok yönüyle, 19. yüzyılın büyük âşıklarından Çıldırli Âşık Şenlik'in bade içmesini hatırlatmaktadır. Av esnasında uykuya dalan Şenlik'i, bir Pir, Cennet bahçesine götürür. Şenlik orada, Hz. Muhammed'in cemâlini görür. Pir, Şenlik'e, Cennet bahçesinden su içirerek Salatın'ı gösterir, ardından Arapça ve Farsça'yı da öğrenerek "Şenlik" mahlasını alır¹⁴. Dikkat edilirse, Cennet bahçesinde su içme ve sevgilinin yüzünü görme bakımından üzerinde durduğumuz hikâye ile arasında bir benzerliğin olduğu hemen görülür.

Hasan, başından geçenleri babasına anlatınca, Kara Ali, oğlunun "Hak Âşığı" olduğunu anlar ve o günden sonra "Karacaoğlan" lakabıyla anılmaya başlar. Böylece, asıl adının Hasan olduğu kabul edilen âşığımız, bade içtikten sonra "Karacaoğlan" mahlasını alır. Ama, bu mahlasın kim tarafından verildiği belli değildir.

Bütün hikâyelerde olduğu gibi, üzerinde durduğumuz bu hikâyede de, "Bade İçme" epizotundan sonra; **"Kahramanın Gurbete Çıkması ve Sevgiliyi Araması"** gelir. Karacaoğlan da, rüyasında gördüğü güzeli bulmak için, diyar diyar dolaşır, uzun yıllar arar, fakat bulamaz. Bu yönüyle de, üzerinde durduğumuz metin, diğer hikâyelerden farklı bir özellik

¹⁴Umay Günay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Ankara 1993, 108-110

göstermektedir. Her hikâyede, mutlaka kahramanın âşık olduğu sevgili yer alırken, burada hiçbir surette sevgiliye rastlanmaz. Sevgili olmayınca da hikâyenin "**Sonuç**" epizodu ayrılık ile bitecektir. İşte, ömrü boyunca rüyasında gördüğü kızı arayan Karacaoğlan, bu uğurda bir hayli yaşlanınca, artık umudunu keserek hacca gitmeye karar verir.

Bilinen birçok halk hikayesi, kahramanların birbirine kavuşması veya kavuştukları anda ölmeleri ile son bulur. Bu da, kahramanların tam gençlik çağıdır ve daha sonrası, kahramanların evlendikten sonraki durumları bilinmez. Halbuki, bu hikâyede Karacaoğlan'm yaşlılık dönemini görüyoruz. Karacaoğlan, hacca gitmek için, içerisinden Kabe'ye giden bir yolun olduğuna inanılan Ashâb-ı Kehf e girer ve bir daha da çıkmaz. Bir rivayete göre Karacaoğlan,hacca gidip orada ölmüştür. Başka bir rivayete göre de kırklara karışmıştır.

Görüldüğü gibi, hikâyenin sonunda Karacaoğlan, efsanevî bir hüviyete bürünerek karşımıza çıkmakta, kırklara karışmış velî tipindeki bir ermiş gibi görülmektedir. Böylece, anlatıcı tarafından, sevdiğine kavuşmadığı için dünyada yüzü gülmeyen âşığımız, kırklara karışarak Allah tarafından mükafatlandırılmış veya ilâhî aşka erişmiştir.

Aslında, Karacaoğlan'm ölümü ile ilgili olarak, halk arasında anlatılan rivayetlerde, onun Ashâb-ı Kehf e girip intihar ettiği söylenir¹⁵. Bir rivayete göre de, hanımını yabancı bir erkekle görünce başını alıp gider ve bu mağaraya girerek sır olup erenlere karışır¹⁶.

Yani, Karacaoğlan'm Ashâb-ı Kehfe girip kaybolduğu rivayeti halk arasında bilinip, anlatılmaktadır. Fakat, durum her anlatıcı tarafından değişik bir sebebe bağlanmıştır. Hikâyemizde ise, sevdiğini bulamadığı için, her şeyden, dünya malından elini eteğini çekip, kendisini dine vermiştir. Bir nevi, beşerî aşktan ilâhî aşka geçmiştir. Onu, bu yönüyle değerlendirdiğimizde her ne kadar, çoğu insan tarafından, gördüğü her kıza, geline âşık olan, hayatı ve yaşamayı seven birisi olarak tanınıyorsa da, o;

Karacaoğlan derki ismim ögerler Ağı
oldu yediğimiz şekerler Güzel sever
diye isnad ederler Benim Hak'tan özge
sevdiğim mi var¹⁷

^Mustafa Necati Karaer, **Karacaoğlan**, İstanbul 1977, 11

l^Doğan Kaya, a.g.t.

¹⁷Cahit Özelli, **Karacaoğlan / Bütün Şiirleri**, (?) 1974, 189

diyerek, her şeyin üstünde bir Allah sevgisi olduğunu, yaratılanı yaratandan ötürü sevdiğini ifade etmiştir.

Netice itibariyle; hakkında çok şeyler söylenip anlatılan Karacaoğlan için daha birçok yeni bilgilerin tespit edilip sunulacağı muhakkaktır. Biz de buna bağlı olarak, büyük ve ölümsüz âşığımızı konu alan yeni bir hikâyeyi tespit ederek, diğer hikâyeler arasındaki yerini belirlemeye çalıştık. Her ne kadar, tesbit ettiğimiz bu hikâyenin giriş kısmı, "Karacaoğlan ile Benli Kız" hikâyesine, sonu ise, onun ölümü ile ilgili halk arasında anlatılan rivayetlere benziyorsa da, anlatıcı tarafından bütün bu bilgiler bir araya getirilerek, yeni bir hikâye tasnif edilmiştir.

Hikâyede, hiçbir şiirin bulunmaması ise tamamiyle anlatıcıya aittir. Anlatma geleneğinin iyice zayıfladığı günümüzde, birçok halk hikâyesinde olduğu gibi, burada da şiirler unutulup, geriye **kara hikâye** de diyebileceğimiz sadece mensur kısım kalmıştır.

METİN

KARACAOĞLAN

Çukurova bölgesinde yaşayan ve Kara Ali denilen bir Türkmen Beyi vardır. Bir gün canı avlanmak ister ve atına binip ava çıkar. Genç olduğu için evlenme zamanın geldiğini ve evlenmesi gerektiğini düşünür. Ancak, içinde bir kuşku vardır. Evlendiği zaman mutlu bir ailesi olacak mıdır?

Kara Ali, bu şekilde düşünerek giderken, karşısına ak sakallı bir ihtiyar çıkar. Kara Ali, yetiştiği töreye uygun olarak atından iner ve ihtiyarı selâmlar ve ellerini öper.

Ak sakallı ihtiyar, Kara Ali'ye nereden gelip nereye gittiğini sorar. O da bir Türkmen Beyi olduğunu ve avlanmaya çıktığını söyler. Ak sakallı ihtiyar, evli olup olmadığını sorunca, Kara Ali derin bir of çeker ve derdini anlatır. Bunun üzerine ihtiyar evlenmesi gerektiğini ve çok mutlu olacağını söyler. Buna sevinen Kara Ali tam gideceği sırada, ihtiyara neslinin devam etmesi için bir erkek çocuğu istediğini söyler. Bunun üzerine ihtiyar, Kara Ali'ye gerdeğe girmeden önce abdest almasını ve Allah rızası için iki rekat namaz kılmasını, gerisini de Allah'a bırakmasını nasihat eder.

Sevinçle ihtiyarın elini öper ve avlanmaya gider. Akşam olunca obasına geri döner ve babasına evlenmek istediğini bildirir. Babası oğluna

en uygun kızı arar ve oğluna alır. Obada kırk gün kırk gece düğün yapılır, yöredeki tüm açlar doyurulur, çıplaklar giydirilir. Düğün bitip gerdeğe gireceği zaman, av sırasında rastladığı ak sakallı ihtiyarın dediklerini hatırlar ve abdest alıp, Allah rızası için iki rekat namaz kılar. Aradan bir yıl geçmeden Kara Ali'nin bir oğlu dünyaya gelir. Oğlana Hasan adı verilir ve kırk gün kırk gece Őenlikler yapılır, açlar doyurulur, çıplaklar giydirilir, kavuşamayanlar evlendirilir.

Kara Ali'nin oğlu Hasan gün geçtikçe büyür ve çevresindeki herkes tarafından sevilir. Hasan'ı, dedesi ve annesi "**Kara Oğlum**" diye severler. Hasan sekiz yaşına geldiği zaman diğer çocuklardan farklı olarak saz çalar. Bunun üzerine babası Hasan'a, o bölgenin ünlü aŐıklarından ders aldırır. Bundan sonra Hasan sazından hiç ayrılmaz. Bir gün bir derenin kenarında otururken uyuya kalır. Uyandığı zaman sazını eline alır ve bir Şiir söyler.

Kara Ali, oğlunun Şiir söylediğini duyunca nereden öğrendiğini sorar. Bunun üzerine oğlu bir rüya gördüğünü söyler ve rüyasını babasına anlatır. Rüyasında ak sakallı bir ihtiyarın kendisini dere kanarına götürdüğünü ve suya baktırdığını söyler. Suya baktığı zaman suda altın gibi saçları olan, gül gibi yanakları olan, inci gibi dişleri olan bir güzel gördüğünü, daha sonra ak sakallı ihtiyarın kendisine bu sudan içirdiğini anlatır. Suyu içer içmez de deđiŐtiđini anlatır.

Oğlunun rüyasını dinleyen Kara Ali, oğlunun bir Hâk aŐıđı olduğunu anlar ve alnından öper. O günden sonra Hasan, Karacaoğlan diye anılır. Uzun yıllar Çukurova bölgesini gezer ve o gün rüyasında gördüğü kızı aramaya devam eder. Aradan yıllar geçer ama o kızı bulamaz.

İyice yaşlandığı zaman hacca gitmek ister. Bu dileğini yerine getirmek için Ashab-ı Kehf'e gider. Ashab-ı Kehf te bulunan bir mağaranın Kabe'ye çıktığı söylenir. Karacaoğlan da bu mağaraya girer ve bir daha gören olmaz.

Kimine göre hacca gidip orada ölmüştür, kimine göre de kırklara karışmıştır.

Necla SAYDANOğLU